

Tysvær
kommune

Temaplan

kultur, idrett og fritid

2025 - 2033

Innhold

Innledning	4
Kommunale kulturtjenester	4
Planens avgrensning	4
Kommuneplanens samfunnsdel og oppvekstområdets målsettinger	4
Samarbeid	5
Regionalplan for kultur og idrett 2024 - 2036	6
Statistikk og forskning	6
Kultur – og idrettsfrivillighet	7
Aktivitetssalen på nye Frakkagjerd ungdomsskole	10
Idrettsanlegg	10
Frivillighet for kulturminnevern og språk	11
Biblioteket og kulturskolen	12
Biblioteket	13
Kulturskolen	14
Fritidsklubb	15
Ung kultur og UKM	16
Tysværtunet kulturhus	16
Kulturhuset	16
Kino	17
Badeanlegget	18
Idrettshallen på Tysværtunet	19
Festivaler	19
Blest litteraturfest	19
Utearrangement i sommerhalvåret	20
Friluftsliv	21
Kunstnere	22
Forslag til tiltak	22
VEDLEGG Kap 1: Detaljplan for idrett og fysisk aktivitet	23
VEDLEGG Kap 2: Idrettsanlegg i Tysvær	24
VEDLEGG Kap 3: Friluftslivsanlegg i Tysvær	28

Temaplan for kultur, idrett og fritid 2025 – 2033 viser at innbyggerne i Tysvær stort sett er fornøyd med kulturtilbudet i Tysvær og at de opplever at tilgjengeligheten til tilbud er bra. Voksne er mer fornøyd enn ungdom og aktive brukere er mest fornøyd.

Det løftes frem 13 tiltak for forbedring og utvikling, men følgende fire utfordringer trekkes frem som særlig viktige å løse i planperioden:

- Biblioteklokalene er i knappest laget for tidsmessig bibliotekdrift.
- Kulturskolen mangler godt egnede undervisningsrom for enkelte fag.
- Fritidsklubben Avanti kan bli bedre og mer attraktiv med mer hensiktsmessige lokaler.
- Tall fra Ungdata og Ungdata junior i Tysvær (2025) viser at 19% på 5. – 7. trinn og 39% av ungdomsskoleelevene ikke deltar i fritidsaktiviteter. Planen har ambisjon om at alle barn og unge som vil skal kunne delta.

Et godt kultur – og fritidstilbud betyr mye for innbyggerne i alle livsfaser. Planen bygger på en ambisjon om at tilbudet skal oppleves relevant og godt, og at tilbudet skal gjennomføres innenfor rammene av en bærekraftig økonomi. Planen er en gjennomgang av kulturtilbudet i Tysvær, den identifiserer utfordringer og foreslår tiltak.

Innledning

Kommunale kulturtjenester

Mye av kulturtjenestene i kommunene er lovpålagt: Bibliotek (bibliotekloven), kulturskole (kap. 26 i opplæringsloven) og kulturloven. Lovene sier at kommunene skal ha tilbud, men lite om innretning og omfang.

Det gir kommunen stor frihet til å utforme sin egen kulturpolitikk i tråd med kommunesektorens ønske om mest mulig lokalt selvstyre. Det gir kommunene unike muligheter på kulturområdet sammenlignet med flere andre fagområder som langt på vei styres etter statlige føringer.

Tysvær kommune har historisk satset på kultur. Spesielt gjennom bygging av kulturhuset, utbygging av idrettsanlegg i hele kommunen og etablering av gode støtteordninger for kultur – og idrettsfrivilligheten. De siste årene har driften i Tysvær kommune blitt tatt noe ned, også på kultur. Nettoutgiftene til kultur er tatt ned kr. 2,7 mill, en reduksjon på 11%.

Planen legger opp til fortsatt satsning på kultur de neste årene innenfor de nye driftsrammene og videreutvikling av arenaer etter behov.

Planens avgrensning

Kulturområdet defineres i denne planen som: kultur – og idrettsfrivilligheten, idretts – og nærmiljøanlegg, turløyper (friluftsliv), kulturskolen, folkebiblioteket, kulturhuset med kino, konserter, teater, danseforestillinger, badeanlegg og idrettsfasiliteter, fritidsklubb og samarbeid med kunst – og kulturarbeidere.

Kulturminnevern og arbeid med den øvrige frivilligheten har egne planer og er derfor ikke tatt med i denne planen.

Kommuneplanens samfunnsdel og oppvekst-området målsettinger

Tema kultur og idrett er tatt med flere steder i kommuneplanens samfunnsdel.

I innledningen av kommuneplanen beskrives en velfungerende kommune med fire kjennetegn. To av disse omhandler kulturområdet direkte: 1. en aktiv og inkluderende frivillig sektor 2. et bredt utvalg av fritidsaktiviteter som friluftsliv, idrettsanlegg, kulturtilbud og andre møteplasser.

I tillegg til punkter om velfungerende økonomi, gode jobbmuligheter og gode offentlige tjenester.

I planens mål og strategier står det blant annet at Tysvær skal ha en aktiv og mangfoldig frivillig sektor, skal ha gode tjenester og ha inkluderende og gode møteplasser.

I planens mål og strategier står det blant annet at Tysvær skal ha en aktiv og mangfoldig frivillig sektor, skal ha gode tjenester og ha inkluderende og gode møteplasser.

Resultatområde oppvekst og kultur har satt opp **følgende målsettinger** for området samlet:

SATSINGSOMRÅDE	HOVEDMÅL	DELMÅL
Organisasjon	Godt lederskap	Redusere sykefraværet
Ansvarlig økonomi	Systematisk forbedringsarbeid	“Vi gir robuste tjenester”: Vi har tydelig ledelse og struktur, som bygger kapasitet.
Ansvarlig økonomi	Bærekraftige tjenester med god nok kvalitet	Vi har kvalifiserte medarbeidere i alle stillinger.
Aktiv og inkluderende	Godt og inkluderende miljø	“Vi vil ha alle med”: Vi har inkluderende praksis på arenaer der barn og unge oppholder seg.

Plan for kultur idrett og frivillighet er godt forankret i kommuneplanens samfunnsdel og oppvekstområdets målsettinger.

Samarbeid

Foruten godt internt samarbeid på kulturområdet er det viktig og nødvendig med både tverrfaglig og interkommunalt samarbeid.

Godt tverrfaglig samarbeid er viktig for samordnede tilbud og tjenester og kan gi driftsfordeleler. Kulturområdet i Tysvær har lang tradisjon for samarbeid.

Kulturskole samarbeider med skolekorps, barnehager og fritidsklubben Avanti. Det er også noe samarbeid med skoler/SFO. Ukentlig holder kulturskolen sangstund for demente på sykehjem.

Biblioteket samarbeider mye med skole, foreninger og enkeltfrivillige og noe med barnehage.

Kulturhuset er en arena som nærmest alle kommunale tjenester i Tysvær bruker. Alt fra kommunale møter og kurs, skole- og barnehagesvømming til skolekino, skoleforestillinger og seniorarrangement.

Idrett og fritid samarbeider mye med teknisk om drift og etablering av idretts- og nærmiljøanlegg.

Litteraturfesten Blest samarbeider med skole, barnehage og fritidsklubb

Kulturenheten samarbeider tett med kommunens stedsutvikling-avdeling og har særlig ansvar for planlegging av park og grøntområder og ansvar for kulturmiljøsaker.

Selv om kulturtjenestene er bra på samarbeid kan en del bli enda bedre for å gi bedre tjenester. F.eks. samarbeid kultur – skole om musikkterapi for elever med særlige behov, om bra tilbud i estetiske fag på alle skoler. Samarbeid kultur – barnehage om kulturopplevelser i barnehage. Samarbeid kultur – helse og mestring om sangaktivitet og musikkterapi for personer med kognitiv svikt.

Interkommunalt har kulturskolen, biblioteket og idrett særlig godt samarbeid, men alle kultur-tjenestene i Tysvær har god dialog med søstertjenestene i nabokommunene. Når det gjelder kulturskole er det rom for et enda tettere samarbeid med nabokommunene med tanke på rekruttering og ansettelse av lærere og utarbeidelse av et felles fagtilbud. Dette er mulig å få til, men det krever vilje til felles løft, også hos nabokommunene.

Regionalplan for kultur og idrett 2024 – 2036

Kommunenes ansvar på kulturområdet er bygget på en arbeidsfordeling mellom forvaltningsnivåene, og fylkeskommunens satsning på kultur betyr en del for det kommunale kulturområdet.

Tysvær kommune samarbeider godt med Rogaland fylkeskommune innen kultur, særlig på bibliotek og idrettsområdet der fylkeskommunen oppleves som en stor ressurs i det daglige arbeidet. Men også innenfor andre fagfelt på kulturområdet og med DKS (Den kulturelle skolesekken) samarbeides det godt.

Regionalplan for kultur og idrett i Rogaland påvirker særlig kommunenes kulturarbeid gjennom tilskuddsordninger og faglig samarbeid.

Regionalplanen har fire overordnede mål for kultur- og idrettssektoren:

1. Bærekraftige regioner, byer og lokalsamfunn med kulturen og idretten som drivkraft.
2. Et mangfoldig kultur- og idrettsliv der alle kan delta, oppleve og uttrykke seg ut fra egne forutsetninger og interesser.
3. Felles løsninger gjennom samhandling og samarbeid om kultur- og idrettsfeltet.
4. Helhetlig infrastruktur for kultur- og idrettsfeltet

Statistikk og forskning

Hvor viktig er det med et godt kulturtilbud i Tysvær?

- Innbyggerpanelet: 4.5 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,8 av 5 mulige

Hvor bra er kulturtilbudet i Tysvær?

- Innbyggerpanelet: 3,9 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,5 av 5 mulige

Hvor tilgjengelig er kulturtilbudet for deg?

- Innbyggerpanelet: 4 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,5 av 5 mulige

Kulturtilbud i nærområdet betyr mye for mange innbyggere. Et godt kulturtilbud fremmer god folkehelse, byr på gode møteplasser, gir meningsfull fritid og er med å bidra til attraktive lokalsamfunn.

På vegne av medlemmene engasjerte KS konsulentbyrået Samfunnsøkonomisk analyse i 2024 til å finne og samle forskning på Kulturfeltets plass i samfunnsutviklingen.

Forskningen viser at kulturtilbudet både har stor egenverdi, men også har positive effekter på andre samfunnsområder. Kulturtilbudets positive effekt på folkehelse er særlig godt dokumentert. Dette gjelder for alle aldersgrupper, men særlig for gruppene ungdom og eldre.

Tysvær kommunes er rangert av Telemarksforskning som Norges 119. beste kulturkommune og 136. beste idrettskommune av Norges 357 kommuner. (Norsk kulturindeks og norsk idrettsindeks)

Tysvær er godt plassert i øverste halvdel av kommunelista.

Når det gjelder kostnad per innbygger er Tysvær plassert på 128. plass på kultur utenom idrett, og på 75. plass på idrettsområdet. Dette viser at det er bra samsvar mellom utgifter og rangering på indeksene.

KOSTRA tallene viser at Tysvær kommune bruker noe over landsgjennomsnittet (utenom Oslo) på kultur og idrett, men viser ulike utslag for de ulike tjenestene.

Innbygger - og brukerundersøkelser for kulturområdet i Tysvær viser at brukerne er bra fornøyd med kulturtilbudet, at det er noen utfordringer med tilgjengelighet og at et godt kulturtilbud er viktig for innbyggerne.

Kultur – og idrettsfrivillighet

Lag og foreninger organiserer flest barn og unge til fritidsaktiviteter, men det er stor variasjon i omfang og innhold. Noen foreninger har aktiviteter ukentlig eller oftere og har solid organisering og oppfølging av medlemmer, mens andre har sjeldnere aktivitet og løsere tilknytning til medlemmene. Det er registrert ca. 200 foreninger i Tysvær på foreningsportalen. Det er alt fra velforeninger, foreninger med aktiviteter for voksne og eldre, politiske organisasjoner og interesseorganisasjoner til foreninger som primært har aktiviteter for barn og unge.

Tysvær kommune ønsker å fremheve viktigheten av en inkluderende kulturpolitikk som tar hensyn til mangfold, tilgjengelighet og inkludering uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne. Kommunen mener at alle innbyggere bør ha muligheten til å oppleve, delta i og skape kunst og kultur gjennom hele livsløpet. For å oppnå ambisjonen er det avgjørende at kommunen har et godt samarbeid med frivilligheten.

Tysvær kommune er særlig opptatt av å tilby et bredt kulturtilbud til barn og unge, og mener økonomiske hindringer ikke bør begrense deltagelse i fritidsaktiviteter. Temaplanen peker på viktigheten av å sikre tilgjengelige og fleksible kultur- og idrettsarenaer, lavterskeltilbud og inkluderende møteplasser, samt egnede lokaler for øving, konserter og frivillige organisasjoner.

Aktivitet hele livet

Kultur og idrettstilbudet i Tysvær samlet har noe for alle generasjoner, men tilbud til barn og unge er prioritert gjennom tilskudd til foreninger som organiserer aktivitet for barn og unge og kommunal drift av kulturskolen og fritidsklubben Avanti.

Alle kan finne foreningsportalen i Tysvær og lete seg fram til en forening som passer for dem. En kan også engasjere seg i foreninger i nabokommunene om en ønsker. Det er idrettsanlegg i bygdene og mye aktivitet for alle generasjoner på Tysværtunet kulturhus. Innbyggerundersøkelsen viser at innbyggerne er bra fornøyd med kulturtilbudet og tilgjengeligheten i kommunen.

Barn og unge

Tysvær kommune har særlig fokus på tilbud til barn og unge når kommunalt tilskudd til foreninger tildeles. I 2025 ble det tildelt kr. 2,55 mill. i kulturmidler til 33 foreninger som organiserer aktiviteter for 1560 barn og 1330 ungdommer. Noen av disse er registrert flere ganger pga. at de er med på flere aktiviteter.

I tillegg til foreningenes aktiviteter for barn og unge er det særlig kulturskolen og fritidsklubben Avanti som har fritidstilbud til barn og unge. Det er et mål i perioden at Tysvær kommune skal styrke koordinering og samarbeid på fritidsområdet for barn og unge slik at alle barn på barneskole deltar på fritidstilbud og at frafallet fra fritidsaktiviteter i ungdomsalderen reduseres.

Deltakelse i fritidsaktiviteter er et viktig folkehelseiltak som begrunnes med at deltakelse i meningsfulle fritidsaktiviteter sammen med andre motvirker ensomhet og gir bedre helse. (*Hunt undersøkelsene – Trøndelag*)

Inkludering

Det er gjort nasjonale undersøkelser om barrierer mot deltakelse for barn og ungdom, og det er tre barrierer som er særlig tydelige: økonomi, kommunikasjon og geografi. (*rapporten Fritid for alle*)

For enkelte er familieøkonomien utfordrende og det er vanskelig å prioritere egenbetaling til fritidsaktiviteter. Kommunikasjonsutfordringer dreier seg ofte om at arrangør ikke når frem til målgruppen slik at de ikke vet om aktivitetene. Geografi har med store avstander og manglende skystilbud å gjøre.

I tillegg kan det bl.a. være utfordringer med universell utforming, kulturforskjeller og språk. Tysvær kommune gir støtte til kontingent i en forening eller kulturskole og aktivitetskort med kino og badetilbud til barn og ungdom i lavinntektsfamilier. Dette treffer godt barn i familiene med lavest inntekt. I 2023 og 2024 ble det tildelt følgende:

År	Antall aktivitetskort	Antall medlemskontingenter forening	Antall reisetilskudd leir/cup	Antall kontingenter kulturskole
2023	216	48	47	21
2024	239	62	52	25

Det kan allikevel være utfordrende dyrt for familier som ikke er blant de som har lavest inntekt å ha barn og ungdom i fritidsaktiviteter. En må sammen med foreningene se på om det er mulig å gjøre noe med kostnadene.

Tysvær frivilligsentral og folkehelsekoordinator gjennomfører sammen med VID, vitenskapelig Høgskole i Stavanger en kartlegging i Tysvær av barrierer mot deltakelse i fritidsaktiviteter for barn og unge (Sammen om aktivitet for alle) Intensjonen er å videreføre kunnskapen fra prosjektet for fremover å senke barrierene for deltakelse.

Frivillige organisasjoner

Det finnes ikke en helt ny kartlegging av frivillige organisasjoner i Tysvær, men i 2017 ble det gjennomført en bred kartlegging blant frivillige organisasjoner i Tysvær. Funnen er gamle, men

essensen er fortsatt gjeldene. Skjemaet ble sendt til 174 organisasjoner og svarprosenten var på rundt 50%. De fleste foreningene har en positiv relasjon til kommunen og de fleste ønsker å samarbeide mer med kommunen. Foreningene ønsker at deres tilbud skal være lett tilgjengelig for kommunens innbyggere.

Undersøkelsen viser noen forbedringspunkter:

- Kommunal saksbehandling: Det kan være vanskelig å få svar på henvendelser og at søknads og beslutningsprosesser tar for lang tid.
- Forventninger fra kommunen om mer dugnad i foreningene: Flere peker på at kommunen må forstå at medlemmene i foreningene allerede jobber svært mange timer som frivillig, og at ytterligere vekst og utvikling også handler om behov for økte driftsmidler.
- Tilgjengelige lokaler: Mange opplever at det er dyrt å leie lokaler i kulturhuset og at det er lite ledige egne lokaler til en rimelig pris.

Den overordnede konklusjonen er likevel at frivilligheten i kommunen har et veldig godt forhold til, - og samarbeider bra med kommunen.

For å få oppdatert kunnskap og treffsikre ordninger foreslås det at det gjennomføres en ny kartlegging av frivillige organisasjoner i Tysvær og at det samtidig ses på om Tysvær kommunes tilskuddsordninger til frivillige organisasjoner i Tysvær er relevante, rettferdige og fungerer godt nok som kulturpolitisk virkemiddel.

Seniordans på Tysværtunet

Aktivitetssalen på nye Frakkagjerd ungdomsskole

I løpet av høsten 2025 åpner nye Frakkagjerd ungdomsskole og det har vært samarbeid mellom prosjektledelsen, ungdomsskolen og kulturområdet for å tilrettelegge for at frivilligheten kan bruke bygget. Dette gjelder særlig for felles idrettsgarderober i bygget delvis finansiert av spillemidler og den nye aktivitetssalen som er delfinansiert av regionale kulturarena-midler. Aktivitetssalen er en multi-aktivitetssal som kan brukes i kombinasjon med musikkrom og noen mindre øvingsrom.

Prioriterte brukere av salen er de musikkorpsene i Tysvær som ønsker å bruke salen til øvinger. En vet at noen korps er sterkt knyttet til skolene de tilhører og vil sannsynligvis fortsette aktivitetene der, men samtidig har korpsene signalisert behov for bedre tilpassede lokaler for deres aktivitet. Hvis det er ledig kapasitet, kan også salen brukes til andre egnede aktiviteter. Det forventes at salen åpnes for fritids-bruk tidlig 2026.

Idrettsanlegg

Ca. 1700 unge opp til 19 år benytter seg av idrettstilbud i Tysvær i alle deler av kommunen. Idretten har en særstilling i folkehelsearbeidet: Idrett holder medlemmene fysisk aktive og bidrar til fellesskapsopplevelser og har gode møteplasser. Det er også erfart at idrett er svært godt egnet til å integrere barn og ungdom fra andre land i fritidsaktiviteter. Så langt fungerer det bedre for gutter enn for jenter, noe som kan skyldes kulturforskjeller. Samtidig er det utfordringer med at mange slutter med organisert idrett i ungdomsskole-alderen.

Kommunal idrettspolitik handler mye om tilrettelegging for idrett gjennom etablering og vedlikehold av idrettsanlegg, men også tilskudd til daglig drift og samarbeid om helhetlig oppvekstilbud til barn og unge. Tilskudd til drift og helhetlig oppvekstilbud omtales i kapittelet kultur – og idrettsfrivillighet.

Skjold Idrettslag

Idrettsanlegg:

Hva er ditt inntrykk av idrettsanleggene i Tysvær?

- Innbyggerpanelet: 4,2 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,6 av 5 mulige

De største bygdene i Tysvær har idrettsanlegg. En raus statlig tilskuddsordning finansiert av Norsk Tippings overskudd, spillemidlene, medfinansierer bygging av idrettsanlegg med 1/3 av investeringsutgiftene. Kommunal andel, dugnad og sponsorinntekter er vanlige finansieringskilder på restbeløpet.

Tysvær kommune har sammen med idretten etablert gode idrettsanlegg i alle deler av kommunen og har lagt til rette for idrettstilbud i nærheten av der folk bor. Tysvær kommune eier de fleste av utendørsanleggene og noen av innendørsanleggene. Det er utendørs anlegg på Hinderåvåg, Skjoldastraumen, Grinde, Førland, Tysværvåg og Frakkagjerd og det er innendørs anlegg av forskjellig slag på Hinderåvåg, Grinde, Akسدal, Tysværvåg og Frakkagjerd. I tillegg er det interkommunale anlegg for kajakk i Tysværvåg, håndball på Frakkagjerd og Hestetport på Skeiseid.

Tysvær kommune har en godt utbygd infrastruktur for idrettsanlegg. I tiden som kommer vil det derfor være særlig fokus på vedlikehold og nødvendig oppgradering av eksisterende anlegg. Regjeringen fastslår i forskrift at det er en forutsetning at søkt tiltak for ordinære anlegg må inngå i en vedtatt kommunal plan. Med ordinært anlegg menes anlegg til organisert og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Som en del av temaplan kultur, idrett og fritid vedlegges derfor detaljert oversikt over behov knyttet til bygging og vedlikehold av idrettsanleggene i Tysvær. Dette er kommunens anleggsplan for idrett basert på overordnet prioritering av vedlikehold og nødvendig oppgradering av eksisterende anlegg og etablering av nye anlegg.

Frivillighet for kulturminnevern og språk

Historielagene i Tysvær og Tysvær mållag nevnes også i planen selv om kulturminnevern og språk får egne planer i henhold til kommunens planstrategi. Historielagene gjør en stor innsats på fagområdet og er viktige samarbeidspartnere for Tysvær kommune på kulturminnevernfeltet. Tysvær mållag har spesielt fokus på språket og er en aktiv kulturaktør i Tysvær. Tysvær historielag, Nedstrand museum – og historielag og Tysvær mållag er viktige ressurser innen kulturlivet og det vil tilrettelegges for fortsatt godt samarbeid.

Biblioteket og kulturskolen

Biblioteket og kulturskolen er kulturtjenestene med særlig lovforankring. Bibliotektilbudet er forankret i Bibliotekloven og kulturskolen i kap. 26 i Opplæringsloven.

I Tysvær har biblioteket og kulturskolen hatt sine hovedtilbud i kulturhuset helt siden åpningen i 1993. Da kulturhuset åpnet ble det en helt ny hverdag med moderne fasiliteter og god plass til tilbudene. På 32 år har mye forandret seg. Musikkskolene har blitt kulturskoler og bibliotekene har blitt arena for flere aktiviteter, f.eks. formidlingsarrangement som lesestunder, foredrag og debatter. Det har også vært økende etterspørsel etter studierom og lesesal.

Det er også verd å merke seg at biblioteket i Tysvær har mindre areal til bøker enn gjennomsnittet for kommuner på Tysværs størrelse. Biblioteket har 28% mindre boksamling enn landsgjennomsnittet, noe som i hovedsak skyldes begrenset plass.

Kulturskolen fikk i 2013 bygd om tilfluksrommet i kulturhuset til dansesal og i 2016 Reisen til Amerika-salen til møte og undervisningsrom og den gamle bokbilgarasjen til kunstrom. Disse rommene løste romutfordringer for 10 år siden, men tilfredsstill ikke utviklingen og etterspørselen i dag.

Planen løfter derfor frem utvidelse av romfasiliteter for kulturskolen og biblioteket som to av de viktigste forslagene til tiltak i denne planen.

Barneavdelingen på biblioteket

Biblioteket

Brukerundersøkelse:

- Hvor fornøyd er du med biblioteket: 4,7 av 5 mulige

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av biblioteket?

- Innbyggerpanelet: 4,5 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3 av 5 mulige

Biblioteket som institusjon i Norge er gammel og noen få bibliotek har røtter helt tilbake til 1700 tallet. Siden 1947 har det vært en lovfestet plikt for alle kommunene å ha et bibliotektilbud.

Tysvær bibliotek har falt på rankingen i Norsk kulturindeks fra topp 10 i Norge i 2018 og 2019 til nr. 86 i 2024. Dette skyldes delvis konsekvenser av redusert budsjett og at flere kommuner har satset på bibliotek de siste årene og har steget på listen. Men 84. plass er fremdeles bra.

I Tysvær er biblioteket mer enn bare tradisjonelle bibliotek tjenester og er bl.a. publikumsskranke for flere tjenester på kulturhuset. Selv om biblioteket er meråpent (åpent og selvbetjent etter vanlig åpningstid) viser aktivitetstall at de fleste bibliotekbrukerne foretrekker å bli betjent av en bibliotekansatt.

Det er lovbestemt at utlån skal være gratis og dette bidrar til at biblioteket kan være en god arena for inkludering. Det er mye god folkehelse, kunnskapsformidling og verdibæring i et godt bibliotek. I urolige tider der det til tider kan være vanskelig å skille sannhet og løgn på internett er det behov for å holde fast på et åpent ordskifte og demokratiske verdier. Her har biblioteket en viktig samfunnsrolle.

Biblioteksektoren er satt sammen av tjenester på alle tre forvaltningsnivåene: skolebibliotek, folkebibliotek, fylkesbibliotek og Nasjonalbiblioteket. Alle bibliotek tjenestene har sine oppdrag satt inn i en større sammenheng.

Ut ifra vedtatte felles satsningsområder for hele biblioteksektoren vil det i Tysvær særlig satses videre på biblioteket som:

- Attraktiv og inkluderende møteplass
- Arena for litteraturformidling og leselyst
- Arena for kunnskapsformidling og livslang læring

Som nevnt over har Tysvær bibliotek knapt med arealer til å drive et moderne bibliotek og det er meldt inn behov for utvidelse av bibliotek-arealene. Når helsedelen av Tysværtunet flytter til helsekvartalet kan det gi muligheter for rom-rokninger som frigir arealer til bibliotekutvidelse. Dette kan være en effektiv og enkel måte å utvide biblioteket på og foreslås nærmere utredet.

Kulturskolen

Brukerundersøkelse

- Hvor fornøyd er du med kulturskoletilbudet? 4,7 av 5 mulige

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av kulturskolen?

- Innbyggerpanelet: 4,1 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,1 av 5 mulige

Tysvær musikk-skole startet opp høsten 1975 med hovedbase på Grinde skole. Flere kommuner hadde på den tiden startet musikk-skoler og Tysvær kommune etablerte også et musikk-skoletilbud.

I 1993 flyttet musikk-skolen til det helt nye Tysværtunet kulturhus og tidlig 2000 tallet ble tilbudet gradvis utvidet med dans, teater og kunst og navnet ble endret til Tysvær kulturskole.

I 1997 ble kulturskoletilbud i kommunene lovfestet gjennom opplæringsloven.

I Norsk kulturindeks er Tysvær kulturskole rangert helt nede på 240. plass. Her er kulturindeksen snever og rangerer kun dekningsgrad per barn i kommunen og sier ingenting om kvalitet i Medlemsorganisasjonen Kulturskolerådet har utarbeidet en frivillig rammeplan for kulturskole. Den deler kulturskoletilbudet inn i tre typer tilbud: kjernetilbud, breddetilbud og fordypningstilbud.

Kjernetilbud er det tradisjonelle tilbudet der elever over flere år utvikler ferdigheter på et instrument, teater, danse eller visuell kunst. Breddetilbud er kulturskolenes utadrettede tilbud basert på samarbeid med kommunens øvrige tjenestetilbud og evt. frivilligheten. Breddetilbud er gjerne uten personlig påmelding. Fordypningstilbudet, som er tilbud til elever som vil satse, har siden høsten 2022 blitt gitt i samarbeid med Karmøy kulturskole og Haugesund kulturskole gjennom prosjektene «Unge Talenter Haugalandet» og «Kunst pluss».

Tysvær kulturskole samarbeider tett med skolekorpssene om dirigenttjenester og MUNOR ensemblet om kjøp av pedagogiske tjenester.

En vesentlig utfordring i kulturskoletilbudet, og en barriere mot deltakelse er høy pris for undervisning. Tysvær kommune har ordning for å dekke kontingent for barn i lavinntektsfamilier, men mange familier som ikke defineres i lavinntekt og som dermed ikke får dekket kontingent utfordres av prisen.

Kulturskolen vil fremover i enda større grad satse på tilbud der elevene har felles aktiviteter. Meningsfulle aktiviteter sammen med andre skaper gode møteplasser, gir trivsel og har positive folkehelse-effekter.

Planen foreslår å arbeide videre med å styrke desentralisert kulturskoletilbud på Nedstrand og å gi et best mulig breddetilbud ut til barn unge, gjerne i samarbeid med skole og SFO i hele kommunen. For å få til gode desentraliserte kjernetilbud, dvs. fast undervisning ute på skoler, trengs et eget dedikert område for kulturskolen i tilknytning til skolen.

Kulturskolen vil se på utvidelse av samarbeidet med fritidsklubben Avanti og vurdere tettere samarbeid med skole, barnehage og helse om styrket bruk av kulturskolelærer-ressurser inn i tjenestene der det kan ha positive effekter. F.eks. om musikkterapi.

Kulturskolen ønsker også å teste ut undervisningstilbud til voksne til selvkost og å bidra til å videreutvikle det interkommunale samarbeidet om talentutvikling.

Fritidsklubb

Brukerundersøkelse:

- Hvor fornøyd er du med tilbudet på Avanti? 4 av 5 mulige

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av Avanti fritidsklubb?

- Innbyggerpanelet: 2,5 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,5 av 5 mulige

Fritidsklubben Avanti på Frakkagjerd er i 2025 41 år og har holdt til i de samme lokalene siden starten. Det er ikke nøyaktig registrering på deltakelse for alle disse årene, men det er grunn til å anta at det har vært rundt 300 000 besøk disse årene og ca. 10 000,- ungdommer har vært enkeltbrukere av tilbudet disse årene.

Det har opp gjennom årene vekslet mellom ro og uro i ungdomsmiljøet i de største boligområdene i kommunen. I perioder med utfordrende hendelser ser en også det samme skjer parallelt på ungdomsskolen. Uønsket adferd er allikevel en forsvinnende liten del av fritidsklubb-hverdagen, og etter at FAU på Frakkagjerd ungdomsskole startet å gå natteravn på Frakkagjerd har det blitt bedring. Det er også et tett samarbeid med politiet om forebyggende tiltak som bidrar positivt.

Fritidsklubben er et tilbud til alle ungdommer. Et fritidstilbud til både de som ikke deltar på andre fritidsaktiviteter og de som deltar aktivt i idrett eller annet kulturtilbud, men fritidsklubben har et særlig viktig oppdrag overfor de som ikke deltar på andre fritidsaktiviteter.

De omfattende HUNT folkehelse-undersøkelsene i Trøndelag, der en hel befolkningsgruppe følges over mange år, viser bl.a. at å delta i meningsfulle aktiviteter sammen med andre gir positive helseeffekter, bl.a. styrker den psykiske helsen. Samtidig Ungdata stort frafall fra fritidstilbud, særlig fra idrett i ungdomsalderen. Her kan fritidsklubben ha en viktig rolle i å fange opp de som faller utenfor fritidsaktiviteter. Dette begrenses i dag av lokaler som ikke er tilpasset behovet.

41 års fritidsklubb-drift i samme lokaler er på ene siden imponerende, men på andre siden også en stor utfordring. Lokalene, uten vinduer, passer fremdeles bra til diskotek, men dårlig til flere andre aktuelle aktiviteter. Avantis plassering er heller ikke ideell.

En moderne fritidsklubb har lokaler med dagslys som egner seg til «etter skoletid aktiviteter» som f.eks. leksehjelp, matlaging og sosialt treffpunkt. Den har også flere rom som egner seg til e-sport aktiviteter og en sal som passer til disko og mindre forestillinger. Nye hensiktsmessige lokaler vil gi en bedre fritidsklubb, forventet større oppslutning og et attraktivt fritidstilbud til ungdom.

Nye lokaler på Frakkagjerd til fritidsklubben har vært tema de siste årene, men er så langt uavklart. Behovet er tydelig, og kulturplanen løfter derfor frem dette som en av de viktigste kultursakene i planperioden.

Ung kultur og UKM

Tysvær kommune er aktiv arrangør av UKM (Ung Kultur Møtes) Dette er en nasjonal ungdomsfestival for musikk, teater, dans og kunst som årlig starter lokalt med kandidater videre til fylkesmønstring og deretter videre til landsmønstring. Festivalen er et samarbeid mellom alle forvaltningsnivåene. Lokalmønstringen i Tysvær arrangeres sammen med Bokn kommune i Tysværtunet kulturhus. Oppslutningen om UKM i Tysvær har vært vekslende, men over tid nedgående. Et regionalt UKM i stedet for de kommunale mønstringene kan styrke attraktiviteten og bør derfor vurderes sammen med nabokommunene.

Tysvær kommune samarbeider også med Haugesund og Karmøy om talentutvikling innen pop/rock gjennom prosjektet Nye bølger. Ungdommens interesse og økonomivurderinger vil styre veien i prosjektet videre.

Tysværtunet kulturhus

Kulturhuset har vært en suksess og identitetsskaper for Tysvær. 32 år etter åpningen av kulturhusdelen og 26 år etter åpningen av badeanlegget og idrettsdelen strømmer fremdeles publikum til. Badeanlegget og biblioteket er de største besøksmagnetene med en tredjedel hver, og kulturskole, kino og arrangement samlet står for den siste tredjedelen.

Tysværtunet kulturhus står i spennet mellom både å være et kulturpolitisk virkemiddel og kommersiell butikk. Kulturhuset skal være en arena for lokalt kultur – og idrettsliv, ha et attraktivt kulturprogram, være en god husvert for biblioteket og kulturskolen og samtidig skaffe inntekter for å medfinansiere driften. Dette er til tider en krevende balansegang. Rammebetingelser og forventninger forandres over tid og det er nødvendig å gjenfinne balansen mellom kulturpolitiske prioriteringer og forretningsdrift fra tid til annen.

Kapittelet om kulturhuset er delt opp i fire avsnitt: kulturhuset, kinodrift, badeanlegget og idrettshallen.

Kulturhuset

Brukerundersøkelse:

- Hvordan vil du rangere din samlede opplevelse på Tysværtunet kulturhus: 4,4 av 5 mulige
- Hvor fornøyd er du med måten du blir møtt på av de ansatte på Tysværtunet kulturhus: 4,6 av 5 mulige

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av kulturhuset?

- Innbyggerpanelet: 4,3 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 2,9 av 5 mulige

For innbyggerne er Tysværtunet kulturhus alt som skjer på kulturhuset inkludert tilbudet fra bibliotek og kulturskole. I planen er publikumstilbudet delt opp i hver enkelt tjeneste, og kulturhusdrift er i denne planen avgrenset til byggdrift, utleie av lokaler og avvikling av arrangement.

Kulturhusets saler leies ut for å skaffe driftsinntekter og aktivitet i kulturhuset. Utleiefrekvensen varierer og en opplever at utleie til kurs og konferanser har gått noe ned etter pandemien, med reduserte leieinntekter som resultat. Når leieinntektene er gode er det økonomi til flere arrangement og når leieinntektene går ned er handlingsrommet mindre. Etter pandemien har inntektene gått ned og arrangement – og utleiebudsjetten har gått i minus. Dette er relativt beskjedne beløp, men må allikevel ses på for å beholde kulturhuset som en attraktiv kulturarena med interessant kulturtilbud. Planen foreslår en gjennomgang av ordningen med intensjon om å beholde et attraktivt kulturprogram på kulturhuset.

Kulturhuset drifter bygget selv innendørs, mens resultatområde teknisk har ansvar for utendørs vedlikehold. Husets tekniske bemanning har ansvar for både arrangementsavvikling, vakthold, vedlikehold og bassengteknisk drift, noe som gjør at bygget er bemannet i hele åpningstiden på en effektiv måte.

Kulturhuset melder om lite ledig romkapasitet. En mulig utvidelse av kulturhuset med flere saler vil ses i sammenheng med bibliotekets og kulturskolens fremtidige rombehov.

Kino

Brukerundersøkelse:

- Hvor fornøyd er du med programutvalget: 4,2 av 5 mulige
- Hvor fornøyd er du med måten du blir møtt av de ansatte på Tysvær kino? 4,6 av 5 mulige

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av Tysvær kino?

- Innbyggerpanelet: 4 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,8 av 5 mulige

Tysvær kino har, ut ifra forutsetningen, hatt en eventyrlig utvikling fra innføring av digital visningsteknologi i 2007 frem til pandemien. Årsbesøket nær tredoblet seg til 30 000 besøkende i 2019. Etter pandemien har kinobesøket i Tysvær sunket, som i resten av landet. En kan allikevel konkludere med at kino er et attraktivt kulturtilbud i Tysvær, spesielt for ungdom og barnefamilier.

Kinobesøk	2019	2020 NB: Korona	2021 NB: Korona	2022 Delvis Korona	2023	2024*
Haugesund	173 350	75 346	95 159	143 252	125 297	123 893
Karmøy	48 800	19 499	30 792	47 948	51 250	40 557
Tysvær	28 591	14 674	18 826	24 003	28 751	20 480

*2 nye saler Edda

Kinotilbudet og besøket i Tysvær er bra for en kommune på Tysværs størrelse. Tysvær kino er rangert på 24. plass nasjonalt i Norsk kulturindeks i 2023 og innbyggerundersøkelsen blant 9. klassinger viser at kino, badeanlegg og idrett har høyest score.

Pandemien var en katastrofe også for kinobransjen, og kinobesøket nasjonalt har så langt ikke tatt seg opp til før-pandemi nivå. Det stilles spørsmål i filmbransjen om en nå ser varige endringer i publikumsvanene, men det er for tidlig å konkludere.

Det vil for kinodriften fremover være særlig fokus å balansere inntekter mot utgifter og visningshyppighet opp mot besøkstall for å beholde en bærekraftig kinodrift. Skulle kinobesøket og billettinntektene ta seg vesentlig opp kan det gi grunnlag for ytterligere satsning på kinodrift.

Badeanlegget

Brukerundersøkelse badeanlegget badeanlegg nasjonalt:

- De ansatte i resepsjonen ga meg god service: 4.8 av 5 mulige (badeanlegg Norge: 4,4)
- Renholdet i garderoben og dusjen stod til mine forventninger 4.5 av 5 mulige. (badeanlegg Norge: 3,8)
- Totalt sett møtte fasilitetene mine forventninger: Helt enig 60%. (badeanlegg Norge 48%)

Innbyggerundersøkelse: Hva er ditt inntrykk av badeanlegget:

- Innbyggerpanelet: 4 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,8 av 5 mulige

Badeanlegget i Tysværtunet har vært en besøksmagnet fra første dag og etter oppgraderingene i 2021 og 2022 har besøkstallene og inntektene styrket seg ytterligere. Det er testet ut utvidet åpningstid på dagtid enkelte ukedager med suksess. Tilbudet vurderes utvidet videre, men med forsiktig progresjon slik at en er trygg på at inntektene på nye tiltak er større enn utgiftene.

Det ventes med spenning og noe bekymring på økt konkurranse med kommende badeanlegg i Vindafjord, Haugesund og Sveio. Det er realistisk å anta at badebesøket og billettinntektene på Tysværtunet vil bli redusert mot slutten av tiåret, men arbeides uansett kontinuerlig med å bli bedre og mer attraktiv for badegjester.

Våren 2026 gjenåpner etter planen terapibassenget på Tysværtunet etter teknisk rehabilitering. Kulturhuset, med sin lange erfaring, skal overta driftsansvaret. Oppdaterte driftstall vil innarbeides i økonomiplanen for 2026.

Idrettshallen på Tysværtunet

Idrettshallen på Tysværtunet var den første av i alt fire idrettshaller i Tysvær. Mye har forandret seg fra full aktivitet i denne ene hallen i 1999 til ledig kapasitet i 2025. Bindingstiden for spilllemidlene til idrettshallen i Tysværtunet går ut i 2029. Samtidig ser en at gulvdekket er slitt og trenger oppgradering. Tidspunktet er god for en grundig analyse av hallbehovet sett opp mot et helhetsbehov.

Idrettshallen kan f.eks. renoveres og gis en fortsatt bruk som idrettshall og kroppsøvingssal, men den kan også gis ny bruk til kulturskole og kulturhusbehov og aktivitetshall for mer frie idrettsaktiviteter.

Det foreslås at det settes av midler til en mulighetsstudie i planperioden. Videreutvikling av Tysværtunet slik at tilbudene fremstår relevante og attraktive er bra for hele kommunen, men ikke minst også som et godt stedsutviklingsprosjekt for Aksdal. Dette tas med som et av de viktige tiltakene i planen.

Festivaler

Blest litteraturfest

Hver høst samler festivalen Blest litteraturfest forfattere, lesere og kulturinteresserte til inspirerende dager i Tysvær. Siden starten i 2006 har festivalen blitt en viktig møteplass for både små og store, og gir rom for leseglede, fellesskap og litterære opplevelser. I en tid der mange stemmer konkurrerer om oppmerksomheten utgjør festivalen en viktig arena for felles litterære opplevelser. I 2024 satte festivalen rekord med over 6000 besøkende.

Tysvær kommune bruker ca. 40% stillingsressurs direkte til festivalplanlegging og avvikling og biblioteket er i tillegg en viktig og tett samarbeidspartner for Blest både i planleggingsfasen og under festivalavviklingen. Festivalen finansieres av billettinntekter, driftsmidler fra Tysvær kommune, og midler fra Rogaland fylkeskommune, Norsk kulturråd, Fritt ord og private sponsorer.

Tysværtunet kulturhus er hovedarena for festivalen, men noen arrangement andre steder i kommunen. Erfaringen viser at kulturhuset er svært godt egnet som festivalarena. Kulturhusets erfarne stab, store egnede saler og sentrale beliggenhet gir god tilstrømning av publikum og god publikumskapasitet som også fører til viktige inntekter, men også profesjonell avvikling som forventes av en festival med lokal og regional betydning. Festivalen vil derfor fortsette med kulturhuset som hovedarena, men med enkelte arrangement andre steder i kommunen.

I forbindelse med en eventuell utvidelse av biblioteket og etablering av flere undervisningsrom for kulturskolen vil en også se om det kan kombineres med Blest sitt behov for en intim sal til mindre arrangement.

Blest har klart seg godt i konkurranse med alt som skjer på Haugalandet midt i den travleste sesongen for kulturopplevelser og målet er at festivalen fortsatt skal være en anerkjent og viktig litteraturfestival, med solid forankring blant publikum, forfattere og forlag. Festivalen skal tilby et program med høy faglig og kunstnerisk kvalitet, samtidig som det har bred appell.

Utearrangement i sommerhalvåret

Mange steder har festivaler og festdager knyttet til konserter, marked eller begge deler. Eksempler i Rogaland er Skudenesdagene (Skudenes) Sildajazz, Havnedagene, Vangen festivalen (Haugesund), Gladmat, Utopia, (Stavanger)Blinkfestivalen (Sandnes), Rootsfestivalen (Vikedal), Saudadagane (Sauda), Ryfylkedagane (Suldal), Jærnåttå (Bryne), Siradagane (Utsira).

I Tysvær har en ikke fått helt taket på utefestival. Mindre arrangement som Hervikdagen og St.Hansfest i Dragavika har gått årlig i mange år. Slusedagen i Skjoldastraumen ble arrangert i 2019, tok en pause og ble gjenopptatt i 2025. Tysværdagen ble arrangert på Lars Hertervigsplass i Aksdal i 2019 og 2022 og Toppkonserten på Alvanuten var sist i 2019. Midtsommerfest i Tysvær var i mange år en årlig samling aktiviteter i hele Tysvær rundt st. Hans, men dalende oppslutning stoppet konseptet i 2019. Det har også vært andre utearrangement som har kommet og gått gjennom årene.

Tysvær bygdeblad gir ut sommermagasinet «Sommar i Tysvær» i samarbeid med Tysvær kommune der intensjonen er å fange opp det som skjer i kommunen i sommermånedene. Tysvær kommune gir enkelttilskudd på kr. 5000,- etter søknad til foreninger som vil arrangere åpne arrangement om sommeren. Omfanget og størrelsen på dette konseptet er nokså beskjedent, og det er vanskelig å engasjere foreninger i Tysvær til å arrangere sommerarrangement.

Hva er så veien videre, og hvor mye skal Tysvær kommune engasjere seg i dette? Det er et spørsmål om ressursbruk og prioriteringer. I valget mellom å prioritere hverdagstilbudet eller å bruke litt av disse pengene til festival anbefales å prioritere hverdagstilbudet. Planen foreslår allikevel å vurdere festival i Aksdal som et samarbeid mellom frivilligheten og kommunen.

Friluftsliv

Hva er ditt inntrykk av muligheten for friluftsliv i Tysvær?

- Innbyggerpanelet: 4,1 av 5 mulige
- Innbyggerundersøkelse 9. klassinger: 3,3 av 5 mulige

Det er gode turmuligheter i Tysvær. Det finnes turveier, turstier, lysløyper og tilrettelagte områder for friluft aktiviteter i hele kommunen. Tysvær kommune har i mange år hatt fokus på friluftsliv og hadde lenge et aktivitetsopplegg kalt Tur i Tysvær, med trekning av vinnere hvert år. De senere årene har Friluftsrådet vest hatt et lignende opplegg kalt Tell-tur. Turløypene er attraktive både for lokale og tilreisende og har ulik vanskelighetsgrad.

Tysvær kommune er medlem i Friluftsrådet vest. Friluftsrådet har 13 medlemskommuner i Nord-Rogaland og Sunnhordland og har forvaltningsansvar for 118 friluftslivsområder i regionen, hvorav flere i Tysvær. Disse turområdene blir godt ivaretatt.

Mer utfordrende er det med drift og vedlikehold av turområdene utenfor Friluftsrådets ansvar. Tysvær kommune har fått til rydding og forbedring av stier gjennom samarbeid med AOI (Arbeid og inkludering) og enkeltfrivillige. Behovet er stort, og det er utfordrende å holde alle turløypene i god stand.

Tysvær har ikke friluft foreninger tilsvarende turistforeningen i Haugesund. Det gjør det derfor utfordrende å mobilisere til dugnad i turløypene i Tysvær. Men det bidrar at enkelte svært engasjerte frivillige har sine faste turstiprosjekter. Det er god plass til, -og behov for flere i alle deler av kommunen. Man kan ikke uten videre bestille mer frivillig innsats, men en vil i planperioden øke fokus på samarbeid med frivilligheten om drift og vedlikehold av turløyper der Friluftsrådet og AOI ikke har kapasitet til å følge opp.

De siste årene har det vært bygd ut en del turveier i ulike deler av kommunen: Bongstjørn i Aksdal, Eikeskog – Høievegen, Troppene i Tysværvåg og turvei til Himakånå på Hinderåvåg. I planperioden vil en se på muligheten for å koble sammen Helgelandsfjellet i Førre og Alvanuten i Aksdal med utgangspunkt i eksisterende stier.

I 2023 åpnet dagsturhytta på Alvanuten i Tysvær, et samarbeid mellom Tysvær kommune, Rogaland fylkeskommune og Sparebankstiftelsen SR bank. Fra hytta er det spektakulær utsikt over Aksdal og store deler av Haugalandet. Det foreslås gradvis å videreutvikle Alvanuten som turmål med forbedring av trase og bedre standard på sti. Tiltaket vil gi innbyggere og besøkende i Aksdal en mer tilgjengelig attraksjon og et godt turalternativ i kommunesenteret. Dette er derfor satt opp som et av de viktige målene i planen.

Kunstnere

Det er ikke mange profesjonelle kunstnere bosatt i Tysvær. Norsk kulturindeks har Tysvær kommune på 271. plass i kunstnertetthet. De fleste av nabokommunene er rangert høyere i kunstnertetthet med Haugesund som beste nabo med 18. plass. Bare Sveio har lavere rangering i kunstnertetthet enn Tysvær på ytre Haugalandet.

I prosessen med forrige kulturplan hadde kulturenheten samtaler med kunstnere bosatt i Tysvær om fordeler og ulemper med å være kunstner bosatt i Tysvær. Det beste med å være kunstner bosatt i Tysvær var, i tillegg til at Tysvær er en bra kommune å bo i for alle, er nærheten til arbeidsfellesskap med andre kunstnere i Haugesund.

I en tid med presset kommuneøkonomi foreslås det ikke spesielle tiltak rettet mot kunstnere i denne planen bortsett fra at Tysvær kommune skal bidra med å kjøpe lokal og regional kunst til gaver og lignende der det er aktuelt, og at lokale og regionale kunstnere inviteres inn i kunstprosjekt-konkurranser ved nybygg og større ombygginger.

Tiltak:

Arenatiltak

1. Planlegge for nye lokaler til Avanti fritidsklubb på Frakkagjerd
2. Planlegge utvidelse av biblioteket og nye hensiktsmessige kulturskolefasiliteter på Tysværtunet.
3. Gjennomføre mulighetsstudie for fremtidig bruk av idrettshallen på Tysværtunet
4. Planlegge delvis ny oppgradert turtrase fra Aksdal opp til dagsturhytta på Alvanuten, samt knytte sammen Førre og Aksdal med videreføring av trase fra Helgelandsfjellet til Alvanuten.
5. Videreutvikle turvei langs Akسدalsvannet

Driftstiltak

1. Implementere kunnskap fra inkluderingsprosjektet «Sammen om aktivitet for alle» for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter i hele kommunen.
2. Få til godt samarbeid mellom kulturskole, fritidsklubb, bibliotek, skole, barnehage og SFO om kulturfagene, DKS og fritidsaktiviteter. Bla. samarbeid med skole/SFO om å introdusere fritidsaktiviteter for alle 3. klassinger med mål om at alle barn i Tysvær skal være med på minst en fritidsaktivitet.
3. Gjennomføre ny kartlegging av frivillige organisasjoner Tysvær med tanke på god samhandling mellom frivilligheten og Tysvær kommune. (felles tiltak med frivilligplanen)
4. Gjennomgå Tysvær kommunes tilskuddsordninger til frivillige organisasjoner med tanke på relevans, rettferdig fordeling og kulturpolitiske prioriteringer.
5. Videreføre og styrke kulturtilbud til barn og unge gjennom bl.a. familielørdag.
6. Ha dialog med nabokommunene om muligheter for regionalt UKM (Ung kultur møtes) tilbud på Haugalandet for å øke attraktiviteten.
7. Bidra til å videreutvikle regionalt samarbeid på kulturskoleområdet med tanke på å styrke fagmiljøene, bredden i tilbudet og lærer-rekruttering.
8. Se på muligheten for en festival med kultur, mat og frivillighet i Tysvær.
9. Se på arrangementsøkonomien på Tysværtunet med mål om både et godt tilbud og en sunn økonomi.

VEDLEGG Kap 1: Detaljplan for idrett og fysisk aktivitet - innledning

ANLEGGSPPLAN TYSVÆR KOMMUNE – VEDLEGG TIL KULTURPLAN

Tysvær kommune har mange idrettsanlegg. De fleste anlegg er kommunale, men det finnes noen anlegg som er bygget av idrettslag. Denne gjennomgangen tar for seg idrettsanlegg som er bygget i kommunal regi, men enkelte andre større idrettslagseide anlegg blir nevnt. Det er i hovedsak 3 anleggs kategorier; interkommunale anlegg/regionale anlegg, ordinære idrettsanlegg og nærmiljøanlegg.

I denne oversikten vises ikke prioritering for når anlegget skal rehabiliteres, men det er kommentert hvilke behov de enkelte anleggene vil kunne ha i planperioden.

Prioriteringer vil komme i handlingsprogrammet for idrett og fysisk aktivitet som rulleres årlig i forbindelse med budsjett.

Hovedpunkter og oppsummering:

Tysvær kommune har i mange år hatt en god satsing på anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Tysvær kommune har idrettsanlegg spredt rundt i hele kommunen. Idrettslagene er plassert i hver skolekrets fra Førre/Frakkagjerd i vest til Nedstrand i øst. Utendørs idrettsanlegg har stort sett blitt bygget av Tysvær kommune, i godt samarbeid med de enkelte idrettslagene. Finansieringen har vanligvis vært en fordeling mellom Tysvær kommune, spillemidler og midler fra idrettslagene bestående av egne midler og dugnadsinnsats. Anleggene har stort sett blitt bygget i tilknytning til skoler, slik at anleggene blir brukt både i skoletiden og på ettermiddager og helger. De senere år er det bygget noen anlegg av idrettslag. Av større anlegg kan en nevne Skjoldhallen, Falkeidhallen og Haugaland Hestesport Arena. Alle disse blir eiet og driftet av idrettslagene, men har fått investeringstilskudd og driftstilskudd fra Tysvær kommune.

Kapasitetsmessig er det god dekning på de fleste idretter. For innendørsidrettene er hallkapasiteten meget god. Når det gjelder fotball er det god dekning for de fleste idrettslagene. Det er fremdeles grasbane i Grinde og på Falkeid. Disse kan legges om til kunstgras om det blir behov for mer kapasitet på disse anleggene. Det er ikke innendørshall for fotball i Tysvær kommune.

Idretten er i endring, og det vil være viktig at anleggene Tysvær kommune har, og skal bygge i fremtiden, tilfredsstiller nye krav og retningslinjer, samt er moderne og innbyr til fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet vil være et viktig bidrag til folkehelsen, og i et stadig mer stillesittende samfunn og med en stadig eldre befolkning, vil idrettsanlegg og friluftslivsanlegg være med på å holde innbyggerne aktive og i med god helse. Idretts- og friluftsanlegg er også viktige sosiale møteplasser for både unge og eldre.

Det vil i framtiden være viktig å finne bærekraftige løsninger for investering og drift av idrettsanlegg.

Satsingsområder i planperioden, ikke prioritert:

- Alvanuten: Oppgradere trase, og utvide trase mot Helgelandsfjellet
- Videreutvikle turveien rundt Aksdalsvannet
- Mulighetsstudie for idrettshallen på Tysværtunet.
- Vurdere fotballhall: Idrettslag kan gå sammen om å bygge en mindre fotballhall på et av de eksisterende anleggene.
- Oppgradere og utvide parkeringsplasser på populære friluftsområder
- Turvei mellom Aksdal og Frakkagjerd.
- Skape sosiale møteplasser som innbyr til fysisk aktivitet i områder med eksisterende skole og idrettsanlegg. Ref ny ungdomsskole på Frakkagjerd

VEDLEGG Kap 2: Idrettsanlegg i Tysvær

Interkommunale og regionale anlegg:

Tysvær kano- og kajakkanlegg:

Det interkommunale og regionale kajakkanlegget ble bygget i 1993, men er senere utbygget og renoveret. Deler av anlegget som klubbhus og deler av båthuset er bygget og drevet av Tysvær kano- og kajakkklubb. Selve banene og dommertårnene er kommunale og del av det interkommunale anlegget. Dommertårnene er renoveret i senere år, mens selve banene sliter med partier med vekst av ålegress. Problemet er at banene er for grunne, og at det av den grunn gir gode vekstforhold. Det jobbes med å finne løsninger på dette, og det ble i 2024 utført dybdekartlegging av anlegget. På bakgrunn av denne kartleggingen jobbes det med å finne gode løsninger både på kort og lang sikt.

Tysvær Arena:

Tysvær Arena ble bygget i 2009. Hallen har både interkommunal og regional status. Hallen fungerer i dag som gymsal for både Frakkagjerd barneskole og Frakkagjerd ungdomsskole. I tillegg til idrettsaktiviteter fungerer hallen også som arena for andre arrangementer, alt fra hundestillinger, konserter, yrkesmesse og andre arrangementer i regi av både lag og foreninger og kommersielle aktører.

Hallen vil ha behov for enkelte oppgraderinger i løpet av kort tid. Tribuneløsningen er ikke optimal og det er dårlig dekning både for internett og telefoni. Ved arrangementer og utleie blir dette ofte en utfordring

Haugaland Hestesport Arena:

Haugaland Hestesport Arena ble åpnet i 2020. Anlegget er distriktets største anlegg for hestesporten, og eier og driftes av Haugaland Hestesport Arena AS, som eies av Indre Haugaland Ryttersportklubb og Faxi Islandshestforening. Trinn 2 av anlegget er under planlegging.

Kommunale anlegg:

Oversikten tar for seg kommunale anlegg og de største anleggene eid og drevet av idrettslag. Det er tatt utgangspunkt i anlegg som er i bruk, og som brukes regelmessig.

Frakkagjerd:

Ordinære anlegg:

Frakkagjerd stadion:

Frakkagjerd stadion ble rehabilitert i 2021, og det ble lagt om fra grasbane til kunstgrasbane, og består av kunstgrasbane og anlegg for friidrett. Kunstgrasbanen har SBR (gummigranulat) som innfyll. Denne typen innfyll skal fases ut og det vil være behov for å vurdere om anlegget skal skifte innfyll i løpet av 3-5 år. Resten av anlegget fungerer bra og har ikke behov for videre rehabilitering i planperioden.

Frakkagjerd kunstgras, «Gamlå»:

«Gamlå» ble rehabilitert i 2024, og har nå et kunstgras med miljøvennlig innfyll, bestående av oppmalte kongler. Anlegget har ikke behov for ytterligere rehabilitering i planperioden.

Frakkagjerd 9'er bane:

Denne banen ble bygget på den tidligere grusbanen ved Frakkagjerd u-skole i 2018. Banen har innfyll av SBR (gummigranulat) noe som skal fases ut de neste 5-10 årene. Nytt kunstgras med miljøvennlig innfyll bør utføres i løpet av 3-5 år, både med tanke på slitasje, men også for å få et nytt miljøvennlig innfyll.

Frakkagjerd aktivitetspark:

Skate-park i betong. Åpnet i 2019/2020. Åpen for alle, tilrettelagt for all rullende aktivitet, som skating, sparkesykkel, BMX og rollerblades. God integrasjon med idrettsanlegget og nye FUS. Anlegget krever lite vedlikehold og standarden er god.

Nærmiljøanlegg:

- **Frakkapark:** Treningspark beliggende midt i idrettsparken på Frakkagjerd. Åpnet 2024.
- **Ballbinge Frakkagjerd barneskole:** Nytt dekke med miljøvennlig innfyll i 2024.
- **Nærmiljøanlegg nye FUS:** Seks ulike nærmiljøanlegg som blir ferdigstilt ved åpning av nye FUS i 2025/26. Basketballbane, fotballbinge/bur, bordtennis, hinderløype, parkouranlegg m.m.

Førre:

Ordinære anlegg:

- **Førre skole 7'er bane:**

Fotballbanen ved Førre skole er mye i bruk i skoletiden, og som et åpent anlegg for uorganisert aktivitet utenom skoletid. Anlegget ble bygget i 2017, og blir rehabilitert i 2025, dette grunnet en reklamasjon i forhold til at gresset løsner. Anlegget vil nå få et miljøvennlig innfyll, og vil ikke ha noe behov for ytterligere renovering i planperioden. I tilknytning til fotballbanen ligger også en 60 meter friidrettsbane med kunststoffdekke.

Nærmiljøanlegg:

- **Førre skole:** Uteområdet på Førre skole ble oppgradert i 2017/2018 med bl.a ballbinge og klatrevegg. Den eldste ballbingen ved fotballbanen bør oppgraderes i planperioden.

Aksdal:

Ordinære anlegg:

- **Tysværtunet idrettshall:**
Se eget avsnitt i temaplan kultur, idrett og fritid.
- **Tysværtunet svømmehall:** Svømmehall med garderober ble rehabilitert i perioden 2020 – 2023. Anleggert framstår nå som tilnærmet nytt og vil ikke ha behov for rehabilitering i planperioden.
- **U2:** Underetasjen under idretts- og svømmehallen står ubrukt. Den var i sin tid tenkt innre det til bl.a skytebane. En har gått bort i fra disse planene, så det vil være anledning til å bruke disse lokalene til annen aktivitet.

Nærmiljøanlegg:

- Nærmiljøanleggene i Aksdal er knyttet opp til Aksdal vel, og består i dag av en basketball bane og en akebakke. Det er startet opp et arbeid med bygging av en ballbinge.
- På Lars Hertervigsplass ligger en klatreskulptur bygget i regi av Tysvær kommune.

Grinde:

Ordinære anlegg:

- **Grinde stadion:** Grasbanen i Grinde er gammel og det må vurderes om banen skal legges om til kunstgrasbane. Grasbaner har liten brukstid i forhold til kunstgrasbaner, og krever mer vedlikehold. Ved kapasitetsutfordringer for fotball i ytre del av kommunen vil det være naturlig at denne banen blir lagt om til kunstgras.
- **Grinde kunstgras:** Banen ble rehabilitert i 2023. Vil ikke ha behov for rehabilitering i planperioden.
- **Skjoldhallen:** Bygget i 2008. Hallen eies og drives av Skjold IL. Tysvær kommune leier hallen på dagtid til bruk som gymsal for Grinde skole. Hallen er i relativt god stand, og vil kunne fungere både for idrettslaget og skolen i planperioden.

Nærmiljøanlegg:

- Ballbinge ved Grinde skole, ble oppgradert i 2024 med nytt kunstgras med miljøvennlig innfyll.

Skjoldastraumen:

Ordinære anlegg:

- **Skjoldastraumen kunstgrasbane:** Banen ble rehabilitert og lagt om fra gras til kunstgras i 2023. Skjold IL eier nå banen og har driftsansvaret for anlegget.
- **Sponavika skytteranlegg:** Skytteranlegg for ulike disipliner. Anlegget brukes og driftes av Skjold skytterlag, Tysvær Jeger og Fisk og Kårstø sportskytterlag. Anlegget er i senere år delvis fornyet med bl.a elektroniske skiver på deler av anlegget. Brukerne vurderer å oppgradere anlegget med garderobe og toalett fasiliteter og modernisering av noen av banene.

Nærmiljøanlegg:

- **Ballbinge ved Straumen skule.** Trenger oppgradering i løpet av planperioden.

Nedstrand:

Ordinære anlegg:

- **Nedstrand stadion:** Kunstgrasbane med delanlegg for friidrett. Banen ble bygget i 2014. Anlegget er i god stand og vil få nytt lysanlegg i løpet av 2025. Mulig behov for nytt miljøvennlig innfyll i løpet av 3-5 år.
- **Nedstrand svømmehall:**
- **Nedstrand aktivitetspark:** Nedstrand IL planlegger en større aktivitetspark ved Nedstrand stadion.

Nærmiljøanlegg:

- **Nedstrand barne- og ungdomsskole:** Ballbinge, oppgradert i 2022 med nytt miljøvennlig innfyll.
- Tennisbane ved Nedstrand stadion
- Sandvolleyballbane ved Leirå

Tysværåvåg:

Ordinære anlegg:

- **Falkeid grasbane:** Bør oppgraderes/omlegges i planperioden. Grasbaner har liten brukstid og krever mye vedlikehold.
- **Falkeid kunstgrasbane:** Planlagt rehabilitering i 2026.
- **Kajakkanlegget:** Omtalt under interkommunale og regionale anlegg.
- **Falkeidhallen** ble åpnet i 2020, og er en moderne og innholdsrik idrettshall som ble bygget og eies av Falkeid IL. Hallen inneholder fullverdig håndballbane, klatrevegg, styrketreningsrom, aktivitetssal m.m. Hallen vil ikke ha behov for oppgraderinger i planperioden.

Nærmiljøanlegg:

- **Tysværåvåg barne- og ungdomsskole:** Ballbinge, håndballbane, fotballbane m.m ble oppgradert i 2020-2024.

Førland:

Ordinære anlegg:

- **Førland 7'er bane:** Anlegget er fra 2013, men i er i god stand. Lysanlegg er planlagt utskiftet i 2025/2026. Mulig behov for bytte av kunstgras og innfyll i løpet av 3-5 år.

Nærmiljøanlegg:

- Det planlegges et nytt nærmiljøanlegg på Førland skole som vil bli ferdigstilt i løpet av 2025.

VEDLEGG Kap 3: Friluftsanlegg i Tysvær

Friluftslivsanlegg:

Alvanuten

På Alvanuten ble det i 2022 åpnet en dagsturhytte. Traseen til dagsturhytta bør utbedres. Stien er gammel og ved økt besøk til Alvanuten ser en at dagens trase ikke tåler den belastningen som er nå. Det bør dreneres og legges ut klopper samt bygge noen trapper i de bratteste partiene. Det er startet opp et planleggingsarbeid i 2025. På litt lengre sikt vil det være fornuftig å koble stiene til Alvanuten videre inn mot Førre/Frakkagjerd over Helgelandsfjellet.

Leirå

Leirå er et flott område i Nedstrand med turveien/stier, strand, toalett, sandvolleyballbane m.m. Området innbyr til varierte friluftsområder, og har fått et løft i årene 2019 – 2025.

Gurigjerde

Gurigjerde er utgangspunktet og parkeringsplass for flere flotte turmål i Nedstrandsfjella. Dette fjellområdet er mye besøkt og det er behov for økt parkeringskapasitet.

Turvei mellom Aksdal og Frakkagjerd

Det har i mange år vært et ønske om å binde sammen Aksdal og Frakkagjerd på en bedre måte. En turvei mellom Aksdal Vest og Frakkagjerdalen vil kunne binde samme de mest folkerike områdene i kommune på en bedre måte. En ville fått en trase som er flatere, samt tryggere for alle, uten biltrafikk.

Dragavika

Dragavika eies av Tysvær kommune, men driftes av Friluftsrådet Vest. Området er mye brukt og har gode fasiliteter som parkering og toalett. Området er statlig sikret. Det planlegges å lyssette parkeringsplassen og traseen ned til stranda i 2025. Det planlegges også en hundepark i området.

Søre-Åsen:

Friluftsområde eid av Tysvær kommune, med turveier og turstier. Bade- og fiskemuligheter.

Himakåna:

Turvei og tursti ble bygget i 2019. Anlegget er kommunalt. Det mangler avklaringer i forholdt til drift og vedlikehold.